

Nasjonal trusselvurdering 2022

PST

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

Politets sikkerhetstjeneste (PST) er Norges nasjonale innenlands etterretnings- og sikkerhetstjeneste, underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. PST har som oppgave å forebygge og etterforske alvorlig kriminalitet mot nasjonens sikkerhet. Som ledd i dette skal tjenesten identifisere og vurdere trusler knyttet til etterretning, sabotasje, spredning av masseødeleggelsesvåpen, terror og ekstremisme. Vurderingene skal bidra i utformingen av politikk og støtte politiske beslutningsprosesser. PSTs nasjonale trusselvurdering (NTV) er en del av tjenestens åpne samfunnskommunikasjon der det redegjøres for forventet utvikling i trusselbildet.

Etterretningstjenesten (E-tjenesten) er Norges utenlands etterretningstjeneste. Tjenesten er underlagt forsvarssjefen, men arbeidet omfatter både sivile og militære problemstillinger. E-tjenestens hovedoppgaver er å varsle om ytre trusler mot Norge og prioriterte norske interesser, støtte Forsvaret og forsvarsallianser Norge deltar i og understøtte politiske beslutningsprosesser med informasjon av spesiell interesse for norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. I den årlige vurderingen «FOKUS» gir E-tjenesten sin analyse av status og forventet utvikling innenfor tematiske og geografiske områder som tjenesten vurderer som særlig relevant for norsk sikkerhet og nasjonale interesser.

NSM

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) er fagmyndighet for forebyggende sikkerhet. NSM gir blant annet råd om og fører tilsyn med sikring av informasjon, informasjonssystemer, objekter og infrastruktur av nasjonal betydning. Videre er NSM nasjonalt fagmiljø for digital sikkerhet og har et ansvar for på nasjonalt nivå å oppdage, varsle og koordinere håndtering av alvorlige digitale angrep. I rapporten «Risiko» vurderer NSM risikoen for at samfunnet skal rammes av tilsiktede handlinger som direkte eller indirekte kan skade viktige samfunnsinteresser.

Innledning

I nasjonal trusselvurdering (NTV) for 2022 gir PST en ugradert redegjørelse for det sammensatte trusselbildet som det norske samfunnet står overfor dette året. Vurderingen setter særskilt fokus på virkemiddelbruken til russisk og kinesisk etterretning, operasjoner mot norske datanettverk, spredning av militær teknologi, strategiske oppkjøp og påvirkning samt fremveksten av ekstreme miljøer med anti-statlige og konspiratoriske holdninger. I tillegg gir NTV en beskrivelse av forventet utvikling i terrortrusselbildet, samt i trusselbildet norske myndighetspersoner står overfor.

NTV 2022 er utarbeidet for en bred målgruppe. Rapporten skal på den ene siden treffe en norsk offentlighet med et stort behov for informasjon om status og forventet utvikling i trusselbildet. På den andre siden skal NTV treffe personer og virksomheter som trenger innspill til eget sikkerhetsarbeid, men som av ulike grunner ikke har tilgang til sikkerhetsgraderte vurderinger. Det er derfor viktig at alle som leser rapporten, tar stilling til innholdet og selv vurderer relevans og konsekvens for egen virksomhet opp mot de verdier de forvalter. Vi har beskrevet nærmere hvordan denne informasjonen kan brukes til dette formålet på side 3.

En trusselvurdering fra PST vil alltid ha et trusselorientert perspektiv og fremheve aktører og problemstillinger ut fra hvordan de innvirker på trusselbildet i Norge. NTV må derfor også leses som et bidrag til arbeidet med å finne gode trussel- og risikoreduserende tiltak for politiske og økonomiske veivalg.

Bruk av sannsynlighetsord

I denne vurderingen bruker vi et sett med standardiserte sannsynlighetsord. Disse er fremhevet med fet skrift i teksten. Formålet med dette er å skape en mer ensartet beskrivelse av sannsynlighet i vurderingene og derigjennom redusere uklarhet og misforståelser. Begrepene og de tilhørende beskrivelsene av begrepene betydning er utarbeidet i et samarbeid mellom politiet, PST og Forsvaret.

Meget sannsynlig

Det er meget god grunn til å forvente.
Over 90 % sannsynlighet.

Sannsynlig

Det er grunn til å forvente.
Mellom 60–90 % sannsynlighet.

Mulig

Det er like sannsynlig som usannsynlig.
Mellom 40–60 % sannsynlighet.

Lite sannsynlig

Det er liten grunn til å forvente.
Mellom 10–40 % sannsynlighet.

Svært lite sannsynlig

Det er svært liten grunn til å forvente.
Under 10 % sannsynlighet.

PSTs terrortrusselskala

PSTs terrortrusselskala har til hensikt å gi et samlet uttrykk for terrortrusselsituasjonen. Mens sannsynlighetsordene representerer PSTs vurdering av sannsynlighet for at det vil skje forsøk på en terrorhandling, gir skalaen uttrykk for grad av alvorlighet i situasjonen.

5 Ekstraordinær trusselsituasjon

4 Høy terrortrussel

3 Moderat terrortrussel

2 Lav terrortrussel

1 Ingen kjent terrortrussel

I arbeidet med å fastsette et trusselnivå legger PST blant annet gjeldende trusselvurdering til grunn, sammen med en vurdering av (i) alvorlighetsgrad/skade-potensial ved en eventuell terrorhandling, (ii) usikkerheten og omfanget av mangler i etterretningen knyttet til aktuelle trusselaktører, samt (iii) vår/myndighetenes evne til å iverksette mottiltak før eventuelle trusler iverksettes.

Bruk av den nasjonale trusselvurderingen

Den nasjonale trusselvurderingen er en analyse av forventet utvikling innenfor PSTs ansvarsområder i året som kommer. Hensikten er å skape en bevissthet om de mest alvorlige truslene mot Norge og å gi beslutningsstøtte i det viktige forebyggende sikkerhetsarbeidet som virksomheter har ansvaret for. Den nasjonale trusselvurderingen må sees i sammenheng med andre trusler som også kan påvirke verdiene i egen virksomhet, for eksempel annen kriminalitet eller andre uønskede hendelser.

Bruk av den nasjonale trusselvurderingen ved vurdering av risiko:

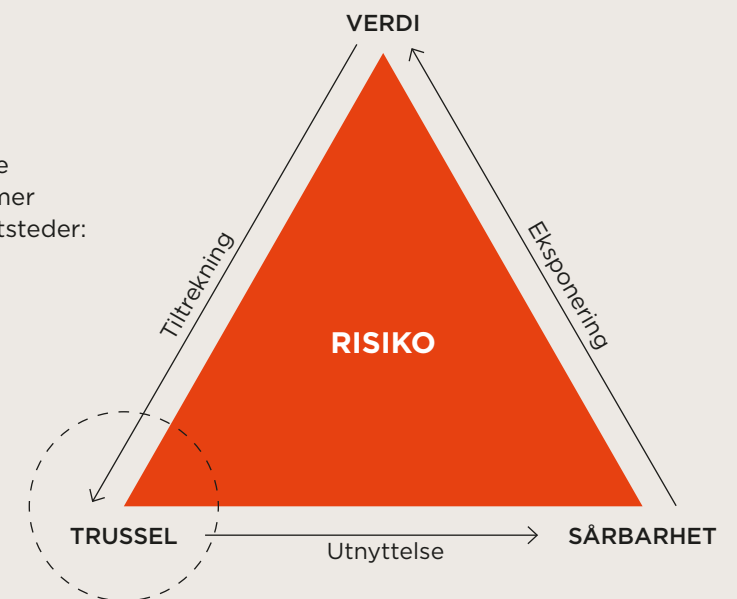
- Det finnes flere tilnærminger for å beskrive risiko. Her ser vi på risiko som en kombinasjon av verdi, trussel og sårbarhet, der den nasjonale trusselvurderingen gir beslutningsstøtte til vurdering av trusselen.

- En god verdivurdering gir grunnlag for å vurdere hvilke trusler som er relevante for egen virksomhet. Videre vil en verdivurdering beskrive hvordan trusselaktører kan påvirke verdier virksomheten har ansvaret for. I dette arbeidet er det viktig å se på avhengigheter også utenfor egen virksomhet. Dette danner grunnlaget for sårbarhetsvurderingen, som beskriver hvor sårbare verdiene er overfor de identifiserte truslene, noe som igjen danner grunnlaget for å iverksette forebyggende og konsekvens-reducerende tiltak.

- Basert på dette må det gjøres en risikovurdering av om virksomheten har et forsvarlig sikkerhetsnivå.

I arbeidet med forebyggende sikkerhet kan du også søke mer informasjon på følgende nettsteder:

pst.no
politiet.no
nsm.no

Oppsummering:

Statlig etterretningsvirksomhet Side 6-13

Flere lands etterretningstjenester opererer på norsk jord. I likhet med tidligere år, vil russiske og kinesiske tjenester utgjøre den største trusselen i Norge i 2022.

Truslene vil materialisere seg på ulike måter:

- Nye nettverksoperasjoner vil ramme norske mål i året som kommer. Virksomheter knyttet til forsvar, beredskap, politikktutforming eller teknologi hvor Norge er langt fremme, vil være særlig utsatt.
- Russiske etterretningsoffiserer vil fortsatt forsøke å rekruttere kilder og kontakter som har tilgang til informasjonen de søker.
- Norsk næringsliv og norske kunnskapsmiljøer vil oppleve fordekte anskaffelsesforsøk fra aktører involvert i militær modernisering og opprustning. Aktører knyttet til Russland, Kina, Iran og Pakistan vil representere en særskilt utfordring.
- Flere statlige aktører vil det neste året kartlegge og overvåke personer bosatt i Norge. Hensikten er å hindre eller slå ned politisk motstand.

PST har per i dag avdekket få tilfeller av koordinerte, målrettede påvirkningsoperasjoner i Norge, men vi må ta høyde for at fremmed etterretning kan forsøke å påvirke meningsdannelse i Norge i året som kommer.

Politisk motivert vold – ekstremisme Side 14-25

Personer med høyreekstrem eller ekstrem¹⁾ islamistisk overbevisning vil utgjøre den største terrortrusselen mot Norge det kommende året. PST vurderer det som **mulig** at både høyreekstremister og ekstreme islamister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i Norge.

Potensielle terrorister blir radikaliseret²⁾ både gjennom fysisk kontakt med andre ekstremister og på digitale arenaer. En eventuell mobilisering og terrorplanlegging inneværende år vil primært foregå gjennom kontakt på digitale nettverk.

En eventuell terrorhandling vil sannsynligvis bli gjennomført av en enkeltperson, med angrepsmidler som er lett tilgjengelige for gjerningspersonen, mot mål som inngår i dens fiendebilde.

I det siste året har PST registrert økt aktivitet blant personer som fremmer antistatlig tankegods. Dette er særlig relatert til konspirasjonsteorier rundt covid-19-pandemien. Det er **lite sannsynlig** at disse personene vil forsøke å gjennomføre terroraksjoner, men det er en mulighet for at enkelte vil radikaliseres.

PST vurderer det som **svært lite sannsynlig** at venstreekstremister eller aktivister knyttet til klima, miljø- og naturvern vil forsøke å utføre terrorhandlinger i Norge i 2022.

Trusselen mot myndighetspersoner Side 26-28

Det er **lite sannsynlig** at norske myndighetspersoner vil bli utsatt for alvorlige, voldelige handlinger i 2022. Det er imidlertid økt fare for at enkelte myndighetspersoner vil bli utsatt for spontane fysiske konfrontasjoner.

¹⁾ Med ekstrem mener PST aksept for bruk av vold for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. En ekstremist aksepterer bruk av vold, men bruker ikke nødvendigvis vold selv.

²⁾ Radikalisering er en prosess der en person utvikler aksept for eller vilje til aktivt å støtte eller delta i voldshandlinger for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.

Statlig etterretningsvirksomhet

Flere lands etterretningstjenester opererer på norsk jord. Blant disse vil russisk og kinesisk virksomhet utgjøre den største trusselen. De bruker en rekke metoder for å nå sine mål. Aktiviteten kan få alvorlige konsekvenser for Norge. Den kan påvirke Norges handlefrihet og svekke vår evne til å håndtere kriser. Den kan i tillegg svekke næringslivets konkurransevne og bidra til at enkeltpersoner ikke føler seg trygge i landet vårt.

I året som har gått, har vi sett en markant økning i antall nettverksoperasjoner. Trusselen fra statlige nettverksoperasjoner er alvorlig og vil vedvare også i 2022.

Videre vil personer i Norge bli forsøkt rekruttert som kilder av andre lands etterretningstjenester. Andre stater vil ta i bruk stadig mer kompliserte selskapsstrukturer og utvise stor kreativitet for å anskaffe sensitiv teknologi fra norske virksomheter. Opposisjonelle og minoriteter vil bli overvåket av andre land.

Nettverksoperasjoner vil fremdeles utgjøre en alvorlig trussel mot Norge

Nettverksoperasjoner har blitt en integrert del av aktiviteten til andre lands etterretningstjenester. Operasjonene mot Stortinget i 2020 og 2021 er eksempler på svært alvorlige hendelser. Fra foregående år har Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) observert en tredobling av alvorlige cyberhendelser mot offentlige og private virksomheter i Norge. En del av disse er utført av trusselaktører som opererer på vegne av fremmede stater. I 2021 har slike aktører lyktes med å bryte seg inn i nettverkene til norske myndigheter og private virksomheter. I all hovedsak er det Kina og Russland som står bak disse operasjonene. PST forventer at disse landene vil fortsette med sine nettverksoperasjoner mot Norge i 2022.

Flere land søker informasjon om norske beslutningsprosesser. Virksomheter som arbeider med norsk utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk, vil være særlig utsatte for nettverksoperasjoner. Det samme gjelder selskaper og forskningsmiljøer innenfor forsvar, helse og maritim teknologi. Petroleumssektoren og romsektoren bør også være forberedt på at uvedkommende vil forsøke å stjele informasjon fra deres datanettverk.

Som følge av Norges medlemskap i FNs sikkerhetsråd er etterretningstrusselen mot utenriktjenesten forhøyet. Dette gjelder spesielt på det digitale området. Dette trusselbildet vil vedvare i 2022. Trusselen vil hovedsakelig komme fra Kina og Russland. Vi vet samtidig at aktører tilknyttet andre land også har utført nettverksoperasjoner mot Norge. Målet for disse operasjonene har ikke nødvendigvis vært å svekke Norge, men å styrke eget handlingsrom i eller opp mot Sikkerhetsrådet.

Etter normaliseringen av det bilaterale forholdet mellom Norge og Kina, har PST sett at kinesiske nettverksoperasjoner i økende grad fokuserer på norske politiske forhold. Dette er en endring fra tidligere, hvor en større andel av operasjonene var rettet mot teknologivirksomheter. Det er sannsynlig at kinesiske digitale trusselaktører har fått i oppdrag å kartlegge norske politikere og andre som kritiserer Kina. Det økte fokuset

Norske virksomheter kan ta enkle grep mot sårbarheter

Trusselaktørene leter kontinuerlig etter sårbarheter som kan gi dem tilgang til sine mål. Et fellestrekk ved mange vellykkede nettverksoperasjoner er at trusselaktøren har utnyttet sårbarheter som i ettertid har vært enkle å lukke. Dette inkluderer for eksempel gjenbruk av svake passord, mangel på tofaktorautentisering eller utdatert programvare.

³⁾ Med grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) menes funksjoner som er av en slik art at et eventuelt bortfall vil true statens evne til å ivareta Norges suverenitet, territoriale integritet og demokratiske styreform.

ningstjenester. I lys av den globale utviklingen kan, i ytterste konsekvens, grunnleggende nasjonale funksjoner³⁾ i Norge bli rammet av denne typen digitale operasjoner, med forsinkelser og brudd i tjenesteleveranser som resultat.

En nettverksoperasjon starter som regel med at trusselaktøren kartlegger virksomhetene og identifiserer verdier, ansatte og tekniske sårbarheter. Deretter har aktøren flere muligheter:

For det første: Den enkleste fremgangsmåten er fortsatt å lure ansatte i en virksomhet til å klikke på lenker fra tilsynelatende troverdige avsendere. En annen metode er å rette operasjonene mot internetteksponerte tjenester, som for eksempel e-poster. Her utnytter trusselaktøren blant annet sårbarheter som svake passord, utdatert programvare og manglende tofaktorautentisering til å oppnå urettmessig tilgang til datasystemene.

For det andre: Selv om målet for en digital nettverksoperasjon kan være godt sikret, kan nettverksoperasjoner mot leverandører og underleverandører være enklere og svært effektive veier inn mot en virksomhet eller organisasjon. Slike angrep kalles verdikjedeangrep, fordi en aktør angriper et svakere og mer perifert punkt i en virksomhets verdikjede. SolarWinds-operasjonen som ble avdekket i desember 2020, er et godt eksempel på et verdikjedeangrep. I denne operasjonen lyktes en trusselaktør med å installere en bakdør i en programvareoppdatering til IT-selskapet SolarWinds. Dette gjorde at trusselaktøren kunne kompromittere virksomhetene som benyttet programvaren, inkludert amerikanske myndighetsorganer.

på norske beslutningsprosesser kan være et resultat av Kinas økte utenriks- og handelspolitiske interesser i Europa.

I andre land har vi sett at statlige aktører har kapasitet til å gjennomføre sabotasje ved hjelp av nettverksoperasjoner. Den kraftige økningen av løsepengevirus de siste årene illustrerer skadepotensialet til digital sabotasje. I andre land har helsevesenet, politiet, drivstoffleveranser og matforsyningen blitt rammet. Løsepengevirus er i utgangspunktet noe vi forbinder med vinningskriminalitet. Det finnes samtidig flere eksempler på saker der det har vært en kobling mellom løsepengevirus og andre lands etterret-

Særegne utfordringer ved kinesisk etterretningsaktivitet

Kinesisk etterretningsaktivitet kjennetegnes av flere særegne forhold som skiller den fra andre statlige aktørers etterretningsaktivitet. Selv om Kinas etterretningstjenester er sofistikerte og teknisk avanserte, benytter de seg samtidig i stor grad av sivile personer med tilgang til informasjon. Disse bruker sin posisjon frivillig eller under press.

Enhver kinesisk borger eller virksomhet kan ifølge kinesisk lovverk pålegges å samarbeide med landets etterretningsapparat. Det betyr at aktører som i utgangspunktet har legitime hensikter, kan beordres til å innhente informasjon på vegne av partistaten.

Kina kjennetegnes av et manglende skille mellom privat sektor, stat og parti. I Kina er det en betydelig og økende statlig kontroll over privat næringsliv. Kinesiske myndigheter har dessuten en strategisk kampanje for å involvere kommersielle teknologiselskaper i militær modernisering. Resultatet er at det er svært utfordrende å skille mellom rent kommersielle aktører og aktører som utnyttes til etterretningsformål. Tilsvarende er det vanskelig å avklare hvorvidt et selskap støtter opp om Kinas menneskerettighetsbrudd eller militære opprustning.

offiserer vil ofte oppsøke personer som ikke har en slik tilgang i dag, men som kan få økende tilgang på sikt. De oppsøker også personer som har tilgang til sensitiv informasjon gjennom sine nettverk. Slike personer kan være lettere å lure med på

For det tredje: Når trusselaktører ser etter sårbarheter, forsøker de å skjule seg i mengden av aktører på internett. De er avhengige av denne fremgangsmåten for å gjennomføre digital spionasje i Norge. En utvikling PST har sett i nyere tid, er at trusselaktører i større grad bruker digital infrastruktur i norske hjem for å skjule seg. I slike tilfeller går trusselaktøren via hjemmeelektronikk knyttet til internett, som for eksempel PC-er, rutere, SMART TV-er, for å gå videre mot virksomheten som er det egentlige målet for den digitale spionasjen.

Personer i Norge vil bli forsøkt rekruttert

Selv om nettverksoperasjoner har blitt en integrert del av aktiviteten til fremmede etterretningstjenester, ser vi at enkelte tjenester bruker store ressurser på å rekruttere menneskelige kilder i Norge. Særlig russiske tjenester prioriterer rekruttering av personer i Norge. Dette gjør de blant annet ved hjelp av etterretningsoffiserer som har en dekkstilling ved den russiske ambassaden i Oslo. De utfører etterretningsaktivitet i Norge med diplomatiske privilegier og immunitet. Nordmenn på reise i Russland kan også bli utsatt for rekrutteringsforsøk. Russiske etterretningstjenester har vide fullmakter til overvåkning og utøvelse av press på hjemmebane og benytter seg av dette for å få en mulighet til å utnytte personer i Norge.

Den første kontakten mellom en etterretningsoffiser og en potensiell kilde skjer ofte på en faglig arena. Vi har mange eksempler på at dette skjer på seminarer, konferanser og messer. Personer må ikke ha tilgang til sikkerhetsgradert informasjon for å være relevante. Etterretnings-

et samarbeid, og de kan motta informasjon fra kollegaer eller bekjente uten at disse fatter mistanke.

Det er mange personer som potensielt kan hjelpe etterretningsoffiserer med å svare på deres informasjonsbehov. En god kilde kan gi informasjon om mennesker, beslutningsprosesser og fremtidige hendelser som ikke finnes i datanettverk. Kilden kan gi opplysninger som han eller hun har tilgang på gjennom sin stilling. De kan også aktivt hente inn ny informasjon på vegne av andre lands etterretningstjenester.

Eksempler på teknologiområder som kan bli utsatt for skjult og fordekt anskaffelsesvirksomhet:

- Sensor- og deteksjonsteknologi
- Marin- og undervannsteknologi
- Olje- og gassteknologi
- Halvlederteknologi
- Rom- og satellitteknologi
- Droneteknologi
- Laboratorie- og produksjonsteknologi
- Kommunikasjonsteknologi

Forskningsområder av særlig interesse for fremmede stater:

- Metallurgi
- Nanoteknologi
- Cybersikkerhet
- Kryptografi
- Robotikk og autonomi
- Molekylærbiologi
- Kjemi
- Mikro- elektromekaniske systemer
- Akustikk
- Kjernefysikk

Utviklingen av et fortløpelig forhold mellom kilde og etterretningsoffiser tar ofte lang tid. I flere saker ser vi at det kan gå ett år eller mer før kilden deler informasjon som han eller hun selv anser som sensitiv. I mellomtiden har kilden vent seg til økende hemmelighold. Han eller hun kan ha havnet i et forhold det kan være vanskelig å komme seg ut av. Kilden kan tro at vedkommende har situasjonen under kontroll, men har i praksis ikke oversikt over hvordan han eller hun blir manipulert av etterretningsoffiseren.

Norske virksomheter vil bli utsatt for fordekte anskaffelsesforsøk

En viktig del av dagens stormakt-rivalisering handler om å forsøke å bli sine rivaler teknologisk overlegen. Ny teknologi er derfor ettertraktet av statlige aktører for å sikre militær evne, politisk innflytelse og økonomisk vekst. En rekke stater er villige til å gå langt, inkludert bruke ulovlige virkemidler for å skaffe teknologi og kunnskap. Også norske virksomheter vil rammes av dette. Russland, Kina, Iran og Pakistan er blant statene PST forventer vil fortsette med ulovlig anskaffelsesvirksomhet i Norge i 2022.

Aktører involvert i skjulte anskaffelsesforsøk i Norge vil benytte seg av et bredt spekter av virkemidler. Noen virkemidler er i utgangspunktet lovlige, som for eksempel oppkjøp og investeringer. Andre virkemidler er ulovlige, som innbrudd i virksomheters datanettverk eller

Indikasjoner på ulovlige anskaffelser:

- Du får begrenset informasjon om kjøper
- Du får begrenset informasjon om sluttbruker, eller kunden er motvillig til å oppgi denne typen informasjon
- Bestillingen er uvanlig med hensyn til frakt og betaling
- Varene skal sendes til et lager, spedisjonsfirma eller en tollfrie sone
- En etablert kunde ber om varer du normalt ikke selger
- Kjøper har enkle, ikke oppdaterte hjemmesider og lite kontaktinformasjon
- Bestillingen er uvanlig med hensyn til antall eller mengde
- Du mottar tilsvarende eller lignende bestillinger fra flere forskjellige aktører

omgørelser av eksportkontrollregelverket. Mange aktiviteter er også i en gråsoner.

Statlige aktører benytter seg regelmessig av virkemidler som falsk dokumentasjon, kompliserte selskapsstrukturer, strå- og frontselskaper og leverandørkjeder. De benytter også tredjepartsland, inkludert andre vestlige land, i sine fremstøt mot norske virksomheter. Dette er virkemidler vi forventer å se brukt også kommende år.

Teknologi utviklet for et sivilt formål kan også være viktig for utviklingen og produksjonen av masseødeleggelsesvåpen, deres leveringsmidler og konvensjonelle våpen- og overvåkningssystemer. Det er etter hvert svært mye sivil teknologi som også kan brukes til militære formål. Dette gjør det krevende å vite om teknologien kan utnyttes på måter som er i strid med regelverket. Andre land etterspør ikke bare den mest avanserte teknologien – brukt utstyr er ofte et mål. I tillegg foregår det til dels omfattende videresalg av teknologi til land det er knyttet bekymring til. Norske varer kan

ende opp helt andre steder enn forventet, for eksempel i Nord-Korea eller Syria.

Gjennom oppkjøp og investeringer i norsk næringsliv kan fremmede stater få informasjon og innflytelse som det ikke er i Norges interesse at de får. I Bergen Engines-saken fra 2021 var dette utslagsgivende for at den norske regjeringen stanset salget til et russisk firma. Siden norske bedrifter tilbyr varer, tjenester, teknologi og kompetanse som er viktig for andre staters militære utvikling, kan dette motivere utenlandske oppkjøp og investeringer også i 2022.

Norske forsknings- og utdanningsinstitusjoner holder et høyt internasjonalt nivå. De har ofte gode finansieringsordninger og tilgang til avanserte laboratorier og annen forskningsinfrastruktur. Fremmede stater har en sterk interesse av å utnytte disse fortrinnene ved norske miljøer. Hensikten kan være å tilrettelegge for at norsk teknologi og kunnskap benyttes på måter som strider med eksportkontrollregelverket. I kontakten med den norske virksomheten holdes den reelle sluttbruken av en vare, eller det reelle formålet i

et forsknings samarbeid, skjult. Finansiering av forskningsprosjekter eller å tilby forskere med spisskompetanse lukrative økonomiske avtaler, er også virkemidler PST vet blir benyttet. Slike incentiver kan legge til rette for at sensitiv informasjon, kunnskap og teknologi tilfaller den utenlandske aktøren.

Opposisjonelle og minoriteter i Norge vil fortsatt bli overvåket av andre land

Enkelte land er villige til å gå langt for å tie i hjel politiske motstandere som oppholder seg i Norge. PST har de siste årene sett at Kina, Iran og andre autoritære stater bruker sine etterretningstjenester til å kartlegge og overvåke personer i Norge. Disse landenes myndigheter ønsker at deres politiske motstandere ikke skal føle seg trygge nok til å ytre seg offentlig. Hensikten er å undergrave politisk opposisjon eller det de oppfatter som uønskede ytringer.

I 2022 vil autoritære regimer hente inn informasjon om dissidenter og minoriteter i Norge. De vil blant annet kartlegge arrangementer og foreninger for eksilmiljøer. Flere land bruker sine offisielle representasjoner i Norge som plattform for flyktningspionasje. Noen land benytter også religiøse samlingssteder til dette formålet. I tillegg er internett en stadig viktigere arena for informasjonsinnhenting. Fremmede etterretningstjenester bruker alt fra overvåking av sosiale medier til datainnbrudd i digitale enheter for å overvåke enkeltpersoner eller grupper.

Vissheten om at man kan bli eller blir overvåket på grunn av sitt politiske engasjement, har en truende effekt i seg selv. I tillegg brukes eksplisitte trusler mot den enkelte eller mot gjenværende familie i opprinnelseslandet. Truslene kommer gjerne via internett og ofte fra representanter for sikkerhetsmyndighetene i hjemlandet.

Noen stater er villige til å ta en betydelig risiko for å eliminere politiske motstandere som oppholder seg i utlandet. De siste årene har vi sett flere eksempler på at dissidenter har blitt likvidert eller utsatt for drapsforsøk i Europa. En annen metode er å lure enkeltpersoner til å reise til et tredjeland, hvor den fremmede etterretningstjenesten har et betydelig større handlingsrom til å bortføre personene og ta dem med til hjemlandet.

Summen av negativ påvirkning på personer som oppholder seg i Norge og er politisk aktive, utgjør et demokratisk og internasjonalt problem. I en global og digitalisert verden er det imidlertid utfordrende både å identifisere og å motvirke slik undertrykkelse.

Flere lands etterretningstjenester kan påvirke norske beslutninger

PST har per i dag avdekket få tilfeller av koordinerte, målrettede påvirkningsoperasjoner i Norge. Flere av etterretningstjenestene som opererer i landet vårt, har imidlertid som oppgave å påvirke politiske beslutninger. Vi vil ta høyde for at fremmed etterretning kan forsøke å påvirke meningsdannelse i Norge i 2022.

I løpet av det siste året har aktører med tilknytning til russiske og kinesiske styresmakter spredt feilinformasjon og konspirasjonsteorier om koronapandemien. Selv om vi ikke har sett slike kampanjer særskilt rettet mot et norsk publikum, er nordmenn mest sannsynlig blitt eksponert for globale desinformasjonskampanjer i regi av russiske og kinesiske aktører.

Påvirkningsoperasjoner i regi av fremmed etterretning kan undergrave befolkningens tillit til norske myndigheter. Hvis andre lands tjenester lykkes i å påvirke eller endre en politisk avgjørelse i Norge, svekker det demokratiet. Slik påvirkning er noen ganger lovlig, andre ganger ulovlig, men den er alltid uønsket.

Flere av etterretningstjenestene som opererer i landet vårt, har som oppgave å påvirke politiske beslutninger

Påvirkningsforsøk kan ta ulike former. Eksempelvis har Russland tidligere forsøkt å påvirke demokratiske prosesser i flere land. PST har på sin side ikke avdekket påvirkningsoperasjoner i regi av statlige aktører i forbindelse med fjorårets stortings- og sametingsvalg.

Kinesisk påvirkningsaktivitet er godt dokumentert i vestlige land. PST kjenner til at aktører tilknyttet kinesisk etterretning benytter både lovlige og ulovlige metoder for å innhente informasjon i Norge. Dette er informasjon som også kan brukes i påvirkningsøyemed. I innværende år kan vi forvente slik innhentingsaktivitet mot saker og enkeltindivider som kan ramme det kinesiske kommunistpartiets interesser.

Politisk motivert vold - ekstremisme

Terrortrusselnivået i Norge er moderat. Høyreekstemister og ekstreme islamister forventes fortsatt å utgjøre den største terrortrusselen mot Norge. PST vurderer det som mulig at høyreekstemister så vel som ekstreme islamister vil forsøke å utføre terrorhandlinger i 2022.

Det er lite sannsynlig at personer med en antistatlig overbevisning vil forsøke å utføre terrorhandlinger, og svært lite sannsynlig at venstreekstemister og aktivister knyttet til klima og miljø- og naturvern vil forsøke dette. Det vurderes som mer sannsynlig at disse vil ta i bruk ulovlige virkemidler som skadeverk og ordensforstyrrelser enn at de vil begå terrorhandlinger.

Trusselen fra høyreekstemister

Det vurderes fortsatt som mulig at høyreekstemister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i 2022. Terrortrusselen kommer først og fremst fra personer som er radikalisert gjennom deltakelse i høyreekstreme digitale nettverk. Deres fiendebilde omfatter etniske og religiøse minoriteter, norske myndigheter og politikere, LHBT+ samt tradisjonelle medier.

Tallet på høyreekstreme terrorhandlinger i Europa har vært stabilt de siste to årene, med få gjennomførte angrep. Flere angrep har imidlertid blitt avverget siden 2020. Det er særlig oppmerksomhet rundt innvandringsrelaterte spørsmål samt større høyreekstreme terrorangrep som kan inspirere til terrorplanlegging. Trusselen kan endre seg raskt.

Konspirasjonsteorier forener høyreekstemistene

Mange høyreekstemister vil fremdeles forenes om konspirasjonsteorier som hevder at den hvite rase utsettes for et folkemord, og at den vestlige kulturen vil forsvinne. Dette begrunnes blant annet med innvandring fra ikke-vestlige land og lave fødselstall blant hvite. Høyreekstemister fremstiller dette som en eksistensiell trussel.

Det er i første rekke akselerasjonister som vurderes å utgjøre den største trusselen blant høyreekstemistene. Vi forventer fortsatt tilfeller der høyreekstemister i Norge vil bli radikalisert av akselerasjonistisk tankegodset.

Akselerasjonisme

Akselerasjonisme er en retning innen høyreekstemisme. Sentralt er ideen om at en rasekrig er nært forestående, og at det haster med å fremskynde en samfunnskollaps mens hvite fremdeles er i demografisk flertall i Vesten, for å redde den hvite rase. Akselerasjonister fremhever terror som et viktig verktøy for å destabilisere samfunnet og igangsette rasekrigen. Gjerningspersoner i flere utførte og avvergede høyreekstreme terrorhandlinger i Vesten de siste årene har vært inspirert av dette tankegodset.

Norske myndigheter og politikere vil fortsatt bli anklaget for landssvik ved at de angivelig legger til rette for det påståtte hvite folkemordet, og er derfor sentrale i høyreekstemisters fiendebilde. Konspirasjonsteorier, særlig om Arbeiderpartiet, har sirkulert blant norske høyreekstemister i mange år. Det forventes at Arbeiderpartiet får en mer fremtredende plass i fiendebildet nå som det er det største partiet i den nye regjeringen.

En annen sentral oppfatning hos flere høyreekstemister er at enkelte opplevde negative utviklingstrekk i samfunnet angivelig er ledd i en større konspirasjon om en skjult jødisk verdensomspennende elite.

Høyreekstemister vil fortsette å bruke dagsaktuelle saker, som covid-19-pandemien og klimasaken, for å bekrefte og videreføre sine overbevisninger. Konspirasjonsteorier om covid-19-pandemien og massevaksinering vil forbli et diskusjonstema for mange høyreekstemister i 2022. De er av den oppfatning at vaksinen er et verktøy for å kontrollere eller ta livet av store deler av befolkningen. Dette bidrar til å forsterke et allerede stort myndighetshat blant høyreekstemister.

Videre vil enkelte høyreekstemister fremheve den økte risikoen for at klimaforandringer vil bidra til masseinnvandring, noe som vil forsterke konspirasjonsteorien om at det pågår et folkemord mot den hvite rase og kultur.

Det er i første rekke akselerasjonister som vurderes å utgjøre den største trusselen blant høyreekstemistene

Radikalisering vil primært skje på digitale plattformer

Digitale plattformer vil fremdeles være de viktigste arenaene for radikalisering til høyreekstemisme. De mest sentrale arenaene er digitale applikasjoner der høyreekstemister kan kontakte hverandre, ytre ekstreme synspunkter og dele høyreekstremt materiale.

Radikalisering vil skje både i norske, nordiske og transnasjonale digitale nettverk der det pågår diskusjoner rundt ideologi, fiendebilder og våpen. Flere av de transnasjonale nettverkene er mer voldsforherligende og inneholder mye terroroppfordrende propaganda. Deltakelse i slike høyreekstreme nettverk kan bidra til at enkelte utvikler et ønske om å begå volds- eller terrorhandlinger.

Flere som deltar i høyreekstreme digitale nettverk, havner der av nysgjerrighet, spenningssøken eller fordi de ønsker tilhørighet i et sosialt fellesskap. Muligheten for å opptre fritt og kommunisere ekstreme synspunkter og oppfordringer anonymt, senker terskelen for å delta.

Digitale plattformer gjør det også lettere å utveksle erfaringer samt finne og dele håndbøker og oppskrifter på eksplosiver og våpen. Dette kan gjøre det enklere og raskere å tilegne seg kompetanse og kapasitet for å gjennomføre fysiske angrep.

Høyreekstrem propaganda, symbolikk og materiale vil også finnes på flere bilde- og videodelingsapplikasjoner som er

Ytre høyre

Ytre høyre er en samlebetegnelse for høyreradikale og høyreekstreme ideologier og har to sentrale kjennetegn: For det første ideen om at stat og folk skal være en enhet. Grupper som ikke regnes å tilhøre denne enheten, anses som en trussel. For de andre er ytre høyre enten motstandere av demokratiet som styreform, eller så utfordrer de sentrale liberale verdier som demokratiet bygger på. Det som skiller høyreekstemister fra høyreradikale, er deres syn på demokratiet og deres aksept for vold for å skape politisk endring. Høyreekstemister ønsker å avvikle demokratiet og aksepterer vold for å nå politiske mål. Dette gjelder imidlertid ikke for de høyreradikale. Både høyreekstemister og høyreradikale er imidlertid ofte skeptiske til myndighetene, som anses som korrupte.

populære blant norsk ungdom. Innholdet vil ofte dehumanisere etniske og religiøse minoriteter, og blir typisk fremstilt med et humoristisk tilsnitt for å sikre stor spredning. Algoritmer leder brukerne til stadig mer høyreekstremt innhold. Deltakelse i sosiale, digitale fellesskap kan føre enkelte inn i en radikaliseringsprosess. For noen kan denne prosessen skje raskt.

Vi forventer også forsøk på radikalisering av personer i egen vennekrets, innad i familier, på skoler og arbeidsplasser, samt andre steder hvor radikalisererte ser en mulighet for å overbevise andre. Dette kan skje fra person til person, eller ved at den radikalisererte inviterer andre inn i høyreekstreme digitale nettverk.

Den høyreekstreme gruppen Den nordiske motstandsbevegelsen (DNM) har et langsiktig mål om å innføre et nasjonalsosialistisk styresett i de nordiske landene. DNM vil fortsette å utøve aktivisme, både fysisk og digitalt, for å påvirke, radikalisere og rekruttere nye medlemmer. Vi forventer fremdeles svært lite nyrekruttering av medlemmer

til DNM i Norge. Aktivismen disse medlemmene utøver, kan imidlertid bidra til at enkeltpersoner blir radikaliseret.

Videre ser vi at møter og samlinger, samt nettsider og digitale grupper for høyreradikale, kan fungere som en inngang til høyreekstemisme. Den høyreradikale aktiviteten er legitim i et demokrati, men det er en utfordring at enkelte radikaliseres på slike arenaer.

Massedrap eller målrettet drap på personer i fiendebildet er mest aktuelle angrepsform

En eventuell høyreekstrem terrorhandling i Norge vil sannsynligvis bli forsøkt utført av en enkeltperson.

Angrepsformen vil sannsynligvis være forsøk på masseskadeangrep eller et målrettet drap på en enkeltperson. Målene vil være grupper eller personer som inngår i fiendebildet. Dette kan være personer med ikke-vestlig utseende, muslimer, jøder, myndighetspersoner, LHBT+ samt tradisjonelle medier.

Andre angrepsformer kan være skadeverk på bygninger, infrastruktur og annen eiendom tilhørende personer som inngår i det høyreekstreme fiendebildet. Formålet med denne type handlinger vil være å skape frykt, ikke nødvendigvis å ta liv.

En høyreekstrem terroraktør vil sannsynligvis ta i bruk skytevåpen, improviserte eksplosive innretninger (IED-er⁴⁾) eller kjøretøy under utførelsen av et angrep. I forsøk på målrettede drap vil også hugg-/stikkvåpen være et aktuelt angrepsmiddel. Ved forsøk på skadeverk vurderer PST det slik at ildspåsettelse eller bruk av IED-er vil være blant de mest aktuelle formene for angrep.

⁴⁾ IED er forkortelsen for Improvised Explosive Device og er en forkortelse som også brukes på norsk.

Trusselen fra ekstreme islamister

Det vurderes fortsatt som mulig at ekstreme islamister vil forsøke å utføre terrorhandlinger i 2022. Terrortrusselen vil enten komme fra personer som er inspirert av ideologien og budskapet til terrororganisasjonene ISIL og al-Qaida, eller fra personer som er mobilisert av forhold som oppleves som provokasjoner, krenkelser eller undertrykkelse av religionen islam og muslimer.

Det er mange som inngår i ekstreme islamisters fiendebilde. ISIL-sympatisører tilhører de mest ytterliggående og mener at alle som ikke er tilhengere av deres versjon av troen, er vantro. Dette omfatter frafalne eller såkalte kjetterske muslimer og regimer samt vestlige stater, grupper, organisasjoner eller individer. De hevder at Vesten fører en vedvarende krig mot islam og muslimer, både i og utenfor Vesten. Vestlig støtte til intervensjon i muslimske land og krigføring mot ISIL og al-Qaida, samt det de opplever som undertrykkelse og krenkelse av muslimer i Vesten, brukes derfor som en legitimering av terrorangrep.

Antall gjennomførte ekstreme islamistiske terrorhandlinger i Europa er betydelig redusert fra 2017 til 2021. Samtidig ser vi at det fortsatt blir avverget angrep i flere europeiske land, også her i Norge der en 16 år gammel gutt ble dømt for terrorplanlegging i 2021. Erfaring viser at trusselbildet kan endres raskt, som følge av oppdukkende hendelser i Norge og internasjonalt.

ISIL og al-Qaida har et lokalt fokus, men er fortsatt en trussel mot Vesten

ISILs og al-Qaidas eksistens og ideologiske tankegods om at Vesten er i krig mot islam, vil fortsette å inspirere enkeltpersoner i flere vestlige land til å planlegge terrorhandlinger. Trusselen vil primært komme fra personer som deltar i ekstremistiske digitale nettverk som er løselig tilknyttet internasjonale terrororganisasjoner. Disse personene vil ofte også ha fysiske forbindelser med andre ekstremister.

Det er flere aktive ekstreme islamistiske nettverk i Europa. Nettverkene består blant annet av returnerte fremmedkrigere, løslatte terrordømte og personer som fremdeles er fengslet. Det at norske ekstremister har kontakt med personer i disse nettverkene, har en negativ innvirkning på trusselbildet i Norge. Årsaken er at de kommer i kontakt med personer og miljøer som oppfordrer til og kan gi veiledning om angrep.

Sympatisører av ISIL og al-Qaida i Vesten vil fortsette å produsere og spre både ny og gammel ekstremistisk propaganda som oppfordrer mottakerne til å utføre terrorhandlinger i vestlige land. Denne aktiviteten vil fortsatt foregå via digitale plattformer. Det har vist seg å være utfordrende å forhindre spredning av ekstremistisk propaganda.

Sympatisører av ISIL og al-Qaida i Vesten vil fortsette å produsere og spre ekstremistisk propaganda som oppfordrer mottakerne til å utføre terrorhandlinger i vestlige land

Vi forventer at terrororganisasjonene ISIL og al-Qaida vil prioritere å bygge opp filialer og tilknyttede grupper i land der de har fotfeste fremfor å gjennomføre terrorhandlinger mot Vesten. Norge vil fortsatt anses som en fiende av terrororganisasjonene, men ikke som et prioritert mål for terrorangrep sammenlignet med enkelte andre vestlige land.

Utviklingen i Afghanistan vil ha begrenset innflytelse på trusselen fra ekstreme islamister

Uttrekkingen av militære styrker fra Afghanistan og Syria har svekket vestlig militært engasjement som incentiv for radikaliserings og terrorplanlegging i Vesten. Selv om både ISIL og

al-Qaida har fått økt spillerom og kapasitet i disse landene, vil dette kun ha en begrenset effekt på terrortrusselen mot Norge. Situasjonen i Afghanistan er særlig uoversiktlig og utvikles fortløpende.

Enkelte ekstreme islamister i Norge vil ønske å bli fremmed-krigere i Afghanistan eller andre land og konfliktområder. ISIL og al-Qaida forventes imidlertid å prioritere lokal og regional rekruttering fremfor å legge til rette for rekruttering av vestlige fremmedkrigere i 2022. Selv et lite antall vestlige fremmedkrigere kan imidlertid på sikt føre til et økt fokus på vestlige land som angrepsmål.

Fortsatt lite omfang av radikaliserings til ekstrem islamisme

Fravær av en kampsak med høy nok appell bidrar til at vi ikke forventer etablering av organiserte ekstreme islamistiske grupper i Norge i 2022. Til tross for et vedvarende lite omfang av radikaliserings til ekstrem islamisme i Norge, forventer vi imidlertid fortsatt å se tilfeller av dette.

Fravær av en kampsak med høy nok appell bidrar til at vi ikke forventer etablering av organiserte ekstreme islamistiske grupper i Norge i 2022

Radikaliserings vil foregå via transnasjonale, digitale nettverk på krypterte plattformer som lar brukerne opptre og kommunisere anonymt. I disse nettverkene bygges det relasjoner og utvikles tillit som er nødvendig for terrorplanlegging og støttevirksomhet. Det deles blant annet ekstremistisk propaganda og oppskrifter på hjemmelagede eksplosiver, og det gis veiledning i hvordan et terrorangrep kan gjennomføres.

Vi ser at stadig yngre personer, helt ned i 12-årsalderen, deltar i slike transnasjonale, digitale nettverk. Dette har blant annet sammenheng med at mye ekstremistisk propaganda er utformet på en måte som appellerer til et yngre publikum. Ungdommene som tiltrekkes av slike nettverk, er ofte sårbare, lett påvirkelige og har generelt lavere konsekvensforståelse enn voksne. Det kan øke sannsynligheten for at unge blir inspirert til å utføre volds- og terrorhandlinger.

Enkelte blir også radikalisert til ekstrem islamisme i sin egen fysiske omgangskrets. Vi forventer fortsatt å se tilfeller av

radikaliserings innad i familier, blant venner, i fengsler, på asylmottak samt på religiøse arenaer og andre steder der radikaliserings personer ser muligheter for å radikaliserings andre.

Det finnes i tillegg enkelte miljøer i Norge som bidrar til å spre en forestilling om at religionen islam er i strid med norsk leveste og kultur. Disse miljøene har ofte et tvetydig forhold til voldsbruk, selv om de utad fremstiller seg som ikke-voldelige. Erfaring viser at deltakelse i denne type miljøer i enkelte tilfeller kan fungere som en inngangsport til ekstrem islamisme.

Opplevde provokasjoner vil fortsatt bidra til radikaliserings

Forhold som oppleves som fornærmelser og angrep på religionen islam og muslimer vil bidra til radikaliserings og legitimerings av terrorhandlinger. Det er særlig når slike hendelser finner sted i Norge, at sannsynligheten øker for at enkelte iverksetter planlegging av terrorrelaterte handlinger. Denne type hendelser har i flere tiår inspirert enkelte ekstreme islamister til å utføre terrorhandlinger. Senest i 2020 ble det utført flere terroraksjoner i Europa som følge av opplevde krenkelses.

Sannsynligheten for at denne typen hendelser vil medføre radikaliserings og terrorplanlegging vil øke med bred dekning i tradisjonelle og sosiale medier samt med spredning i ekstreme digitale nettverk. Erfaring viser imidlertid at det kan ta lang tid fra opplevde krenkende hendelser til det kommer hevnaksjoner.

Enkle angrep mot folkerike mål eller symbolmål er mest aktuelle angrepsform

En eventuell ekstrem islamistisk terrorhandlings i Norge vil sannsynligvis utføres av én person. Gjerningspersonen forventes å ha vært i kontakt med andre ekstremister i forkant av handlingen.

De mest sannsynlige målene vurderes å være sivile folkemengder, institusjoner eller personer som oppfattes å fornærme religionen islam samt uniformert politi- og forsvarspersonell i det offentlige rom. Kirker, synagoger og andre religiøse forsamlingssteder er også vurdert som sannsynlige målvalg.

Gjerningspersonen vil sannsynligvis benytte enkle midler som hugg-/stikkvåpen, brannstiftelse eller kjøretøy. Avvergede angrep viser imidlertid at ekstreme islamister fortsatt ønsker å gjennomføre angrep med eksplosiver og skytevåpen.

I svært mange ekstreme islamistiske terrorangrep har gjerningspersonene selv ønsket å bli drept av politiet under gjennomføringen. Responderende politipersonell må derfor forvente å bli angrepet av gjerningspersonen.

Trusselen fra personer med antistatlige overbevisninger

Det vurderes som **lite sannsynlig** at personer med antistatlige overbevisninger vil forsøke å utføre terrorhandlinger i Norge. Det er en generell høy tillit til myndighetene i Norge, noe som gjør at antistatlig tankegods har et begrenset potensial for vekst sammenlignet med flere andre land. Vi har imidlertid registrert økt aktivitet blant personer med antistatlige overbevisninger de siste årene, også i Norge.

Trusselen i Norge kommer fra personer som radikaliseres av konspirasjonsteorier og antistatlig tankegods. Gjerningspersoner bak flere volds- og sabotasjehandlinger i vestlige land de siste årene knyttes til de samme konspirasjonsteoriene som også forfektes av personer med antistatlige overbevisninger i Norge.

Konspirasjonsteorier om covid-19-pandemien vil være et samlende tema

Et sentralt tankegods hos personer med antistatlige overbevisninger er ideen om at staten ikke har et legitimt grunnlag for maktutøvelse. Statens lover og regler oppfattes i stedet som maktmidler som krenker den enkelte borgers frihet og suverenitet. Videre har konspirasjonsteorier som hevder at verden styres av en hemmelig global elite med en ondsinnet plan, blitt mer fremtredende blant antistatlige sympatisører.

I flere nettfora, både norske og transnasjonale, deles store mengder antistatlig propaganda og tilhørende konspirasjonsteorier. Ideene som preger de antistatlige strømningene i Norge, påvirkes og sammenblandes med forhold i utlandet. Retorikken inneholder til tider hets, hatefulle ytringer, trusler og oppfordringer om å utføre volds- og terrorhandlinger. I tillegg påvirker dagsaktuelle hendelser i stor grad hva de fokuserer på. Globale desinformasjonskampanjer i regi av statlige aktører vurderes også å opprettholde og til dels forsterke antistatlige oppfatninger blant sympatisører i Norge.

Konspirasjonsteorier om covid-19-pandemien vil fortsatt være et samlende tema. Teorier om at covid-19 er skapt av myndighetene for å kontrollere befolkningen, og at vaksinerings vil medføre massedød, er blant de vanligste konspirasjonene. Vi forventer derfor at pandemihåndtering vil fortsette å skape engasjement blant antistatlige sympatisører.

Det er en delvis overlapping mellom antistatlig og høyre-ekstremt tankegods. Konspirasjonsteoriene rundt covid-19-pandemien forfektes også av flere høyreekstremister. Videre er ideen om at en skjult global elite styrer verden delvis sammenfallende med høyreekstre antisemittiske forestillinger.

Teorier om at covid-19 er skapt av myndighetene for å kontrollere befolkningen, og at vaksinerings vil medføre massedød, er blant de vanligste konspirasjonene

Angrep mot mål knyttet til pandemihåndteringen er mest aktuelt

Det er registrert en økning i antall volds- og sabotasjehandlinger motivert av antistatlige ideer i flere vestlige land de siste årene. Mål for angrepene har primært vært statlige institusjoner samt vaksinesentre og enkeltpersoner knyttet til håndteringen av covid-19-pandemien.

Det er foreløpig lite sannsynlig med et terrorangrep fra personer med antistatlige overbevisninger i Norge. Et eventuelt angrep vil sannsynligvis bli utført av en eller få personer. Ulovlige virkemidler som skadeverk og ordensforstyrrelser vurderes imidlertid som mer sannsynlig. Denne typen hendelser kan være planlagte, eller skje mer spontant. Ved spontane hendelser, eksempelvis under en markering, kan gruppedynamikken ha en mobiliserende effekt og føre til at flere deltar impulsivt i voldshandlingene. Tematikken og trusselen er i en gråson mellom politisk motivert vold og ordensforstyrrelser, og er følgelig et ansvar som også ivaretas av politiet.

Sannsynlige mål, så lenge covid-19-pandemien pågår, er steder og personer som assosieres med vaksinasjonsprosessen samt sentrale aktører i myndighetenes håndtering av pandemien. Et skifte i hvilke saker antistatlige sympatisører engasjerer seg i, vil skape nye fiendebilder og mål for potensielle angrep.

Trusselen fra venstreekstremister

Det vurderes som **svært lite sannsynlig** at venstreekstremister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i 2022.

Venstreekstremisme i Norge vil forbli et marginalt fenomen med et fåtall aktive grupper. Venstreekstremistenes ideologiske overbevisning er forankret i voldsforherligende varianter av kommunisme, anarkisme og anti-fascisme. Vi forventer fortsatt et lite omfang av nyrekruttering til de gruppene som eksisterer i Norge.

Bekjempelse av høyreekstremisme vil fortsatt være den samlede kampsaken for venstreekstremister. Norske venstreekstremister har en bred tolkning av fenomenet høyreekstremisme. Fiendebildet omfatter derfor alt fra organiserte høyreekstreme miljøer til høyreradikale grupper og enkeltpersoner.

Bekjempelse av høyreekstremisme vil fortsatt være en samlede kampsak for venstreekstremister i Norge

Enkelte venstreekstremister vil fortsette å gjennomføre politisk motiverte voldshandlinger samt konfrontere og offentlig sjikanere personer de anser som høyreekstreme. Dette bidrar til at polariseringen mellom miljøene videreføres. For flere venstreekstremister inngår også politiet i fiendebildet, men primært i tilfeller der politiet er til stede i det offentlige rom for å verne om ytringsfriheten, som under demonstrasjoner.

Klima, miljø- og naturvern – saker med potensial til å radikalisere

Det vurderes som **svært lite sannsynlig** at aktivister knyttet til klima, miljø- og naturvern vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i Norge i 2022. Vi forventer at aktivisme i Norge knyttet til disse sakene vil fortsette å være ikke-voldelig. Klimasaken kan imidlertid for enkelte oppleves som en eksistensiell trussel det haster å finne en løsning på. Tematikken har derfor et potensiale til å radikalisere enkeltpersoner.

Klima, miljø- og naturvern engasjerer mange både i Norge og internasjonalt. Vi erfarer at saker knyttet til denne tematikken opptar personer både med og uten en ideologisk forankring. Oppslutningen og engasjementet kan derfor favne bredt, og det vil være svært ulike syn på virkemiddelbruk.

De fleste som engasjerer seg i Norge, gjør dette med lovlige virkemidler, for eksempel i form av demonstrasjoner og markeringer. Noen grupper og personer vil imidlertid ta i bruk ulovlige virkemidler som skadeverk og ordensforstyrrelser. I enkeltsaker vil noen politikere og meningsmotstandere bli utsatt for sjikane og trusler.

Trusselen mot myndighetspersoner

Det vurderes som lite sannsynlig at norske myndighetspersoner vil bli utsatt for alvorlige volds- eller terrorhandlinger i 2022. Enkelte utviklingstrekk bidrar imidlertid til en økt fare for at myndighetspersoner vil bli utsatt for spontane, mindre alvorlige voldshandlinger og konfrontasjoner.

⁵⁾ Myndighetspersoner defineres som medlemmer av kongehuset, regjeringen, stortingsrepresentanter og Høyesterett. Redegjørelsen omfatter imidlertid også enkelte politikere, som ikke faller inn under definisjonen av myndighetspersoner, men som er utsatt i kraft av å være politikere.

Økt negativ oppmerksomhet mot norske myndigheter fra ekstremister

Norske myndigheter står sentralt i fiendebildet til høyreekstremister, og myndighetspersoner⁵⁾ er derfor blant de som kan bli rammet i en eventuell høyreekstrem terrorhandling. Høyreekstremister anklager myndigheter og politikere for landssvik. Arbeiderpartiet har historisk blitt holdt særskilt ansvarlig for dette. Vi forventer at sentrale politikere fra Arbeiderpartiet vil få en mer fremtredende plass i det høyreekstreme fiendebildet nå som det er det største partiet i regjeringen.

Vi har i tillegg registrert økt aktivitet blant personer med antistatlige overbevisninger de siste årene. For personer som fremmer et antistatlig tankegodt, er staten og myndighetspersoner sentrale i fiendebildet.

Vi forventer at tematikk knyttet til myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien vil fortsette å mobilisere enkelte til myndighetshat i 2022. Høyreekstremister og personer med antistatlige overbevisninger er samlet i sin motstand mot myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien, noe som forventes å vedvare så lenge pandemien pågår.

Vedvarende trusselaktivitet fra personer uten ideologisk overbevisning

Norske myndighetspersoner og politikere vil fortsatt være utsatt for hets, hatefulle ytringer, trusler og annen uønsket oppmerksomhet fra personer uten ideologisk overbevisning. De som står bak, vil som regel mobiliseres av personlige frustrasjoner og livskriser som de mener myndighetene er ansvarlige for. Erfaring viser at mange av disse er personer med psykiske lidelser drevet av en opplevelse av berettiget harme.

Annen tematikk som forventes å medføre trusler mot myndighetene, er saker som oppleves å være inngripende i enkeltpersoners liv. Eksempler på dette kan være politisk debatt rundt saker som omhandler barnevern, skatter og avgifter, klima, miljø- og naturvern samt innvandring og integrering.

Sosiale medier bidrar til at de fremsatte ytringene når et større publikum. På den måten kan de også inspirere andre til å fremme nye hatefulle og truende ytringer, noe som i ytterste konsekvens kan føre til at enkelte anser det som legitimt å utøve vold mot myndighetspersoner.

Økt bekymring for spontane konfrontasjoner

Voldelige handlinger mot myndighetspersoner eller politikere har historisk sett vært sjeldne i Norge. En eventuell truende handling rettet mot myndighetspersoner forventes å være en

konfrontasjon eller mindre alvorlig voldshandling utført av én person som handler spontant. Hensikten vil sannsynligvis være å få oppmerksomhet eller å skape frykt, ikke å påføre alvorlig kroppsskade.

Hvilke myndighetspersoner som er mest utsatt, avhenger av flere forhold, blant annet av om de er ansvarlige for politiske saker som av flere oppleves som kontroversielle, og av hvor mye medieoppmerksomhet de utsettes for.

Å motta trusler er en belastning for de myndighetspersoner og politikere som rammes, og kan potensielt få konsekvenser for deres demokratiske virke⁶⁾. Det kan medføre at de ikke ønsker å fronte kontroversielle saker, eller vil slutte i sitt virke. Det er også et problem at dette kan føre til at andre ikke ønsker å påta seg politiske verv og oppgaver.

Etterretningstrusselen mot norske myndighetspersoner

Norske politikere og personer som jobber i apparatet rundt disse er blant etterretningsmålene i Norge, og det er sannsynlig at enkelte vil bli utsatt for etterretnings- og påvirkningsoperasjoner i innværende år. Etterretningsaktiviteten kan ha flere formål. Målet med enkelte operasjoner vil være å endre standpunkter og beslutninger som den utpekte politikeren kan ha en innflytelse på. I tillegg vil enkelte operasjoner ha som mål i å innhente informasjon om verdier og sårbarheter knyttet til den enkelte politiker.

Vi erfarer at enkelte land har lav terskel for å bruke ulike typer press og trusler for å påvirke politikere og øvrige beslutningstakere på områder som de oppfatter som sensitive og viktige. Dette er metoder som i økende grad vil kunne rettes mot enkeltpolitikere også i Norge.

⁶⁾ Mer om vurderinger rundt dette kan leses i Politihøgskolens rapport «Trakassering og trusler mot politikere: En spørreundersøkelse blant medlemmer av Stortinget, regjeringen og sentralstyrene i partiene og ungdomspartiene».

Politiets sikkerhetstjeneste
pst.no